

От: bjefferies@gmail.com
До: info@tatemodern.co.uk
Тема: Чапман – изложба „Скулптура и природа“

Уважаеми Господине/Госпожо,

За мен беше удоволствие да посетя „Тейт Модърн“ този уикенд и най-вече изложбата „Скулптура и природа“, в която бяха включени чудесни произведения на изкуството. В същото време обаче забелязах грешка в табелката на скулптурата на Ванеса Чапман от 2005 година, „Преграда II“, на която пише, че сред използваните материали е ребро от чифтокопитно. Като дългогодишен съдебен антрополог ви уверявам, че реброто в творбата не е от чифтокопитно, а е човешко.

Подозирам, че госпожица Чапман е допуснала грешка – еленските ребра много приличат на човешките.

Сметнах, че е редно да ви уведомя.

Искрено ваш,
Бенджамин Джефрис

1

Джеймс Бекър е опрял бедро на парапета на пешеходния мост и си свива цигара в тази пречистващо студена октомврийска сутрин. Тъмният поток под него, който е пред замръзване, се стича бавно като петмез върху ръждив оранжев камък. Намира се точно по средата на ежедневното си пътуване, което му отнема цели дванайсет минути от дома му Геймкийпърс Лодж до местоработата му – Феърбърн Хауз. Биха били петнайсет минути, ако се спре за цигара.

С вдигната яка на палтото си, той хвърля бърз поглед през рамо – може и да изглежда плах за страничния наблюдател, но няма нужда да е такъв. Джеймс Бекър принадлежи на това място. Звучи невероятно и дори на него му е трудно да повярва, че е така. Как е възможно – копеле на касиерка в супермаркет, завършило държавно училище, носещо евтин костюм, да живее и работи тук, във „Феърбърн“, сред аристокрацията? Не се *вписва*. И въпреки това някак си, благодарение на много труд, чист късмет и малко измама, е тук.

Бекър пали цигарата и отново поглежда през рамо към къщата, от чийто кухненски прозорец се стеле мека светлина и къпе в златисто живия плет. Никой не го гледа – Хелена все още е в леглото със стисната между краката възглавница, – никой няма да го види, че нарушава обещанието си да откаже пушенето. *Намалил* ги е – до три на ден – и докато водата замръзне, мисли си, ще ги е отказал напълно.

Бекър се опира отново на парапета, дръпва си дълбоко от цигарата и поглежда към хълмовете на север, чиито върхове вече са покрити със сняг. Някъде между тук и там вие сирена;

като че ли зърва синя светлина на пътя, навярно от линейка или полицейска кола. Кръвта му кипва и главата му се замайва от никотина; стомахът му се свива леко от страх. Изпушва бързо цигарата, все едно така ще си нанесе по-малко вреди, и мята фасата през парапета във водата. Прекосява моста и си проправя път през заскрежената морава към работното си място.

Стационарният телефон в кабинета му звъни, когато отваря вратата.

– `ло? – Бекър затъква слушалката между рамото и брадичката си, включва компютъра и се завърта, за да натисне копчето на кафеарката на помощната масичка.

Следва кратко мълчание, преди да чуе ясен и троснат глас:

– Добро утро. С Джеймс Бекър ли разговарям?

– Да. – Бекър въвежда паролата си и сваля палтото си.

– Добре. – Следва ново кратко мълчание. – Обажда се Гудуин от „Тейт Модърн“.

Слушалката се изплъзва от рамото на Бекър; той я хваща и отново я притиска в ухото си.

– Извинете, кой?

Мъжът от другата страна на линията въздъхва звучно.

– Уил Гудуин – натъртва префърцунено на всяка сричка той. – От „Тейт Модърн“ в Лондон. Обаждам ви се, защото имаме проблем с една от творбите на „Феърбърн“.

Бекър веднага застава нащрек и стиска силно слушалката.

– О, *боже*, да не сте я повредили?

– Не, господин Бекър. – От тона на Гудуин лъха съдържаност. – Грижим се *изключително добре* за трите творби на „Феърбърн“. Въпреки това имаме основание да махнем от изложбата една от скулптурите, „Преграда II“.

Бекър се намръщва и сяда.

– Какво имате предвид?

– Според имейл на виден съдебен антрополог, който посети изложбата ни през уикенда, „Преграда II“ съдържа човешка кост.

Избликът на смях на Бекър е посрещнат от обидена тишина.

– Съжалявам – отвърща той, като продължава да се усмихва, – но това е...

– Редно е да съжалявате! – Тонът на Гудуин е убийствен. – Опасявам се, че на мен не ми е толкова забавно. Благодарение на вашата некомпетентност още на първата ми изложба като директор – при това и първата след пандемията, – се озовахме в неприятната ситуация да изложим човешки останки. Имате ли представа колко уронващо авторитета на институцията ни е това? Поради подобни причини хората *спират* да посещават такива мероприятия.

Бекър най-накрая приключва разговора и насочва вниманието си към компютъра в очакване Гудуин да му препрати имейла. Това оплакване – ако може да го нарече така – е пълна глупост. Навярно дори е шега? Или просто грешка?

Имейлът се появява най-отгоре във входящите писма и кураторът кликва върху него. Прочита го два пъти, проверява в Гугъл изпращача му (уважаван учен от известен британски университет, който едва ли си пада по шегите) и отваря „Арт Про“, софтуера за каталогизиране на „Феърбърн“, за да потърси въпросната творба. Ето я. „Преграда II“, 2005 година, от Ванеса Чапман. Цветни снимки, направени от самия него, са включени в каталога. Керамика, дърво и кост, свързани с нишка в стъклена кутия, изработена от самата Чапман. Керамиката и костта са като еднояйчни близнаци – крехки пръчки от чисто бял материал, пукнати в средата и закрепени с лак и злато.

Когато я видя за първи път, си помисли, че е изпратена по грешка. Скулптура? Ванеса Чапман не беше скулптор, а художник, грънчар. Ала творбата беше налична, красива и странна, нежна енигма, перфектен пъзел. Не беше придружена с обяснителна бележка, а само с кратко описание, в което Чапман описваше трудностите около създаването на *кожата*, а именно стъклената кутия, в която беше сложила компонентите. Несъмнено това беше нейна творба, а сега бе негова. Негова

да я проучи, каталогизира, опише и изложи, и накрая да я представи пред света. За кратко я изложиха във „Феърбърн Хауз“, след което бе видяна от хиляди – от десетки хиляди! – хора в различни галерии в Берлин и Париж, а отскоро и в Лондон.

Човешка кост! *Абсурд*. Бекър избутва стола си назад от бюрото си, става и се обръща към прозореца.

Кабинетът му е в публичното крило на къщата, с изглед към източния двор. В средата на поддържана и зелена като мокет ливада се издига бронзова скулптура на Хепуърт*, чиито извивки лъщят на сутрешната светлина, а изпъкналите ѝ стени в кухнята в сърцето ѝ проблясват в зелено. През това овално пространство Бекър забелязва вървящия с бодра крачка по тревата Себастиан, притиснал телефон към ухото си.

Себастиан Ленъкс е наследникът на „Феърбърн“ – след като майка му се спомине, той ще наследи къщата, квартирата на Бекър, двора, скулптурата на Хепуърт и прилежащите земи. Той също така е директор на фондацията, така че не е само хазяин на Бекър, но и негов шеф.

(И приятел. Не го забравяй.)

Бекър проследява с поглед Себастиан, който заобикаля бронзовата скулптура с *прекалено* широка усмивка на лице. Смехът му се чува дори от това разстояние. Кураторът се помръдва едва и това привлича погледа на шефа му; той присвива очи, вдига ръка за поздрав и разперва пръсти, за да изобрази *петица*. Пет минути. Бекър се отдръпва от прозореца и сяда зад бюрото си.

Десет-петнайсет минути по-късно чува стъпките на Себастиан в коридора и след малко шефът му връхлита в кабинета като същински голдън ретрийвър в човешко тяло.

– Няма да *повярваш* какъв разговор проведох току-що – казва той и маха един рус кичур коса от очите си.

– Не е с Уил Гудуин, нали?

* Барбара Хепуърт (1903 – 1975) – известна английска художничка и скулпторка. – Б. пр.

3

Кръвта ѝ направо кипва при отлива, той я буди по средата на нощта. Всичките години на остров Ерис – вече повече от двацет – са превърнали Грейс в създание на приливите и отливите. В лунатичка. В истинска лунатичка! Води се от луната. Вече не спи при отливите, почива само когато морето я пази от сушата.

Когато никой не може да се промъкне и да я изненада.

Остров Ерис не е точно остров. Също като Грейс, той е приливен. Почти остров, свързан със сушата чрез тънка ивица земя, дълга около километър и половина. През дванайсет часа от деня, в две половини от по шест часа, тази пътека, този път, е проходим пеша или с някакво превозно средство. Приливът обаче прави Ерис недостъпен. Ако като днес отливът е в 6:30 часа сутринта, то тогава пътят е проходим от 3:30 до 9:30.

По средата на нощта Грейс се събужда.

Тя пали огън в камината в кухнята и слага кафеварката на готварската печка „Ага“. Застава над котлона и се заема да приготви овесена каша, разбърква я бавно, добавя щипка сол и малко сметана за вкус. Закуската е отнесена до кухненския прозорец – оттам не вижда морето, но го чува, то е като неподвижен звяр, който дращи с нокти по пясъка, докато се отдръпва от брега.

Грейс сядна на кухненската маса с лаптопа си. Препрочита имейла, който получи вчера следобед, и се паникьосва – той я гложди, все едно е неделя вечер, а домашното ѝ още не е довършено. Ванеса я няма от пет години, от пет дълги години, а завещанието ѝ още не е уредено, Грейс е затрупана от писма и

имейли от мъже, които не познава. Вината е нейна, но това не я кара да се чувства по-добре. Даже е по-зле. Пет години! Пет години скръб, работа. Отлагане. Криене. Рязко става и краката на стола изстъргват силно по пода. Не може да се крие повече.

По-късно, вече изкъпана и в топли дрехи, Грейс се връща в кухнята, за да си вземе очилата. Денят все още не е настъпил, едва призори е, и сивото като бетон небе притиска хълмовете над пътя. Тя налива кафе в една манерка, взема лаптопа си и ключа за ателието от рафта в коридора, като го претегля за кратко в ръка, преди да го прибере в джоба си.

Излиза през предната врата и я затваря след себе си. Вдишва студения солен въздух и поглежда надясно към залива. Къщата на пристанището свети. Маргьорит е будна. Още една лунатичка.

Грейс свива наляво и се отдалечава от морето нагоре по пътеката към ателието; ако продължи по нея, ще стигне до гората, до Скалата на Ерис, до Ирландско море.

На средата на хълма се поколебава. От къщата до ателието са двеста-триста метра, но ѝ се струват колкото хиляди километри – мина повече от година, откакто за последно отключи вратата му. Намираще си какви ли не оправдания – работа, изтощение, разбитото си сърце, – за да отложи тази разплата. Ала имейлите, телефонните обаждания и заплахите няма да спрат. Трябва да се изправи пред това, защото каква е алтернативата? Да предаде ключа, който в момента е в джоба ѝ, и да приключи? Да позволи на някакъв непознат да се рови в книгата на Ванеса, да остави един външен човек да решава кои части от животите им да останат скрити и кои да бъдат показани на всички?

Поема си дълбоко въздух.

Продължава нагоре.

Ключът се завърта изненадващо лесно в ключалката и голямата метална врата се навива с грохот, придружен от облак студена глина, прах, боя и терпентин. Грейс стои на прага и гледа трикракото столче пред грънчарското колело. За момент е неспособна да помръдне, споходена от спомена как Ванеса

седеше на него, с крак на маховика, сляпа за вятъра, за лошото време, за Грейс и за целия свят, освен за глината по пръстите си.

Грейс прогонва Ванеса и ателието отново се появява пред очите ѝ – работната маса пред прозореца, с наредени на нея кутии, пещта в дъното на стаята и помощната маса в средата, покрита с прах, книжа, тетрадки и още кутии. Рафтовете в дъното са препълнени с гърнета, засъхнали с боя четки, шпакли, буци втвърдена глина, перфектна сфера от розов кварц, птичи черепи, чайка и свирец с дълъг, извит клюн като на чумна маска. Има още струни за рязане, резачки, игли, ръждясали клещи, нож и комплект красиви зидарски чукове с букви дръжки с различни размери.

Чуковете бяха подарък, мисли си Грейс. От Дъглас навярно или от някой от другите ѝ мъже. Във всеки случай рядко се използваша. Ванеса обичаше *идеята* да обработва камъни, но практиката не ѝ се понрави. Беше прекалено трудно, прекалено шумно и прекалено жестоко. Тя се завърна, както правеше винаги след изневяра, към материалите, които обичаше и които бе овладяла до съвършенство – глината, боите.

Платната на Ванеса отдавна ги няма, както и гърнетата и вазите ѝ. Преди три години, след като ѝ възложиха да стане изпълнител на завещанието, Грейс изпрати художествените творби на юг във „Феърбърн“ – фондацията, която беше посочена в завещанието на Ванеса като наследник на художественото ѝ наследство.

Грейс, която от своя страна е не само изпълнител на завещанието, но и единствена наследница на останалото имущество на художничката, сериозно възнамеряваше да подреди книгата ѝ – писмата, тетрадките и снимките, – преди да предаде всичко, считано за част от художественото наследство, но то беше прекалено много, а хората от „Феърбърн“ се оказаха нетърпеливи и поискаха книгата възможно най-скоро. Тя обаче се запъна. Взаимоотношенията им бързо се влошиха. Говореше се, че не си върши работата на изпълнител както трябва. Заваляха об-

винения и твърдения, че липсват творби, че задържа някои за себе си, че не се подчинява на волята на Ванеса. Грейс използва позволените ѝ методи за справяне със ситуацията – спря да отговаря, телефонните обаждания бяха прехвърляни на гласовата ѝ поща и не обръщаше внимание на имейлите. За известно време всичко утихна.

Напоследък обаче отново стана шумно, след като миналия месец получи две писма от адвокати – единият настояваше за пълен каталог на книгата на Ванеса, а вторият за каталог на керамиката ѝ. Вчера получи още един имейл. Той не беше от адвокат, а от господин Бекър, куратора на „Феърбърн“. Грейс бе свикнала да изтрива всички имейли по темата, но този се отличаваше, тонът му бе различен от правните глупости, с които бе свикнала. *Възникна спешен въпрос, който трябва да обсъдим*, пишеше господин Бекър. *Моля ви, свържете се с мен*. Имаше молба в думите му, която беше почти трогателна.

И ето я в ателието. Обикаля помещението още веднъж, прокарва пръсти през праха на помощната маса, избира едно малко остро шило, претегля в едната си ръка най-големия от чуковете, а в другата лекия като перце череп на чайката.

Взема най-близкия кашон с книга и тръгва надолу към къщата.